

مذکور در این آئین نامه در نظر گرفته می شود بایستی از لحاظ استحکام و بهداشت از هر حیث مناسب بوده و مورد تصدیق شهرداری محل قرار گیرد و اقدام به ساختمان منوط به موافقت کمیسیون نمایش و تحصیل پروانه مخصوص از شهرداری است.

- تالار نمایش باید دارای درهای متعدد و مقابل هم برای دخول و خروج باشد.

- اطاق انتظار باید مناسب با تالار نمایش بوده، برای توقف منتظرین گنجایش کافی داشته باشد.

- دستگاه تهویه و حرارت باید متناسب تالار نمایش و اطاق انتظار، تهیه و به گواهی متخصصین مربوطه برسد.

- در تالارهای سینما، فاصله بین برده و اولین ردیف صندلی نباید کمتر از هشت متر باشد.

- فاصله بین ردیف صندلیها نباید کمتر از هشتاد و پنج سانتیمتر باشد.

- جایگاه فروشنده باید در اطراف درب ورودی بوده و طوری قرار گرفته باشد که مانع عبور و مرور تماشاچیان نشود.

- کلیه سیمهای برق باید از لوله که در داخل بنا قرار گرفته عبور داده شود.

- محل دستگاه برق باید در محلی قرار داده شده باشد که بکلی جدا و محفوظ بوده و صدای آن باعث مزاحمت تماشاچیان نگردد.

- در کلیه اماکن مزبور بایستی در نقاطی که ضرورت دارد چراغهای راهنما برقرار شود.

طبق آمار اعلام شده از سوی وزارت فرهنگ و هنر سابق در سال ۱۳۵۶، از سال ۱۳۱۵ تا ۱۳۵۶، ۱۰۹ سینما در تهران طبق جدول زیر تأسیس شده است.

سال	تعداد
۱۳۱۵	۱
۱۳۱۹	۱
۱۳۲۲	۱
۱۳۲۳	۱
۱۳۲۴	۳
۱۳۲۹	۲
۱۳۳۰	۴

# سالن های سینما در تهران

سید مسعود حسینی

علی وکیلی سالنهائی به صورت اختصاصی و یا غیر اختصاصی شروع به فعالیت می کنند که تماشاگران زن زیادی را جلب خود می کنند.

## اولین سینماهای ناطق:

مرتضی قلی خان بختیاری اولین سینمای ناطق به نام سینما پالاس را در دهه اول هزار و سیصد شمسی افتتاح کرد. سپس سینماهای مایاک و ایران نیز ناطق می شوند و بعد از این دیگر سینماهای تهران نیز با جایگزینی دستگاههای صدا از صامت تبدیل به ناطق می شوند.

در سال ۱۳۱۴ به علت زیاد شدن تعداد سینماها نخستین نظامنامه سینماهای ایران در هیئت وزرا به تصویب می رسد و سینماها به سینماهای درجه اول، درجه دوم و درجه سوم دسته بندی می شوند. دومین نظامنامه تصویبی دولت که به صورت مفصل شرائط ایجاد سینماها و نحوه فعالیت آنها را مشخص کرده بود به سال ۱۳۲۹ به تصویب می رسد. چکیده این نظامنامه بدین شرح است:

فصل دوم: بناهایی که برای مؤسسات

## پیدایش

اولین دستگاه سینماتوگراف (آپارات) به سال ۱۲۷۹ هجری شمسی توسط مظفرالدین شاه به عنوان سوغات فرنگ به ایران وارد شد و سپس چهار سال بعد اولین سالن نمایش فیلم که کمتر مشابهتی با سالنهای سینمای امروزی داشت در خیابان چراغ گاز، بوسيله میرزا ابراهیم خان صحافباشی افتتاح شد. فیلمهای کمدهی کوتاه مدت کمتر از ده دقیقه ای منبع اصلی نمایشات این سالن بودند.

چند سال به سال ۱۲۸۶ شمسی، روسی خان که عکاس ماهری بود سالن دیگری را در تهران راه اندازی کرد و سبب جلب تماشاگران زیادی شد.

از سال ۱۲۹۱ به بعد که اردشیر خان ازمنی (آزاداسش باتماگرایان) کاملترین نوع سالن سینما را در تهران و ایران دائر کرد، سالنهای مختلفی در گوشه و کنار شهر تهران شروع به کار کردند. این سینماها به دلیل کمبود تماشاگر فقط روزی یکبار فیلم نشان می دادند و مخصوص آقایان بودند اما چند سال بعد به کوشش کلنل وزیری و

۱۲۳۲	۲
۱۲۳۳	۲
۱۲۳۴	۲
۱۲۳۵	۲
۱۲۳۶	۲
۱۲۳۷	۵
۱۲۳۸	۷
۱۲۳۹	۳
۱۲۴	۴
۱۲۴۱	۸
۱۲۴۲	۱
۱۲۴۳	۸
۱۲۴۴	۶
۱۲۴۵	۱۴
۱۲۴۶	۶
۱۲۴۷	۴
۱۲۴۸	۷
۱۲۴۹	۲
۱۲۵۰	۲
۱۲۵۲	۱
۱۲۵۳	۱

تا سال ۱۳۴۶، دولت موقت تأسیس‌کنندگان سینما را در سراسر کشور از پرداخت عوارض ساختمان سینما معاف کرده بود. در این سال معافیت لغو می‌شود اما در شهرستانها پرداخت وام طولی‌المدت اختصاص می‌یابد. هینت وزیران وقت در همین سال سالنهای سینماها را به این ترتیب درجه‌بندی می‌کند:

۱- سینماهای ممتاز [چهارستاره و پنج ستاره-چهل و پنجاه ریال]

۲- سینماهای درجه یک [سه ستاره-سی و چهار ریال]

۳- سینماهای درجه دو [دو ستاره-بیست و پنج و سی ریال]

۴- سینماهای درجه سه [یک ستاره-بیست و پنج ریال]

۵- سینماهای روی تراس [تابستانی].

در دهه سی به بعد به غیر از سینماهای معمولی تهران و شهرستانها انواع مختلف سینماها شروع به کار می‌کنند. این سینماها چند نوع بودند:

الف: سینماهای سیار. این سینماها معمولاً فعالیت خودشان را از غروب به بعد

شروع می‌کردند و بیشترین فعالیتشان در دبیرستانهای بزرگ و دبستانها بود.

ب: سینماهای تابستانی، که فعالیتشان از اوائل دهه پنجاه متوقف شد. این نوع سینما در ایران با مجهز شدن سینماهای سرپوشیده به سیستمهای خنک‌کننده از رونق افتادند و تعطیل شدند.

ج: در ایوبین سینما: در ایران بیشتر از دو نمونه در ایوبین سینما وجود نداشت که هر کدام بعد از مدتی فعالیت به تعطیلی کشیده شدند. در ایوبین تهران پارس در سال ۱۳۳۹ افتتاح شد و چند سالی بیشتر دوام نیاورد. دومی، در ایوبین سینمای ونک، در سال ۱۳۴۸ با فیلم «روسها دارند می‌آیند» افتتاح شد و بعد از سه، چهار سال تعطیل شد.

ج: سینماهای اختصاصی دولتی. این سینماها شامل انواع سینماهای دانشجویی سینماهای ارتشی و سینماهای شرکت نفت بودند.

## سینماهای تهران پس از انقلاب

براساس آمار شورای مرکزی سینماهای ایران تا قبل از انقلاب ۱۱۵ سینما در تهران مشغول بکار بوده‌اند که ۱۹ سینمای ممتاز، ۴۰ سینمای درجه یک، ۲۷ سینمای درجه دو و ۲۹ سینمای درجه سه جمع سینماهای تهران را تشکیل می‌داده‌اند. در دوران انقلاب ۲۱ سینما در تهران صدمه دید و یا به دلایل دیگری تعطیل شد. در اوایل اسفند ماه ۱۳۵۷ در تهران جمعاً ۷۹ سینما بازگشائی شدند. از سال ۱۳۵۸ به بعد تعدادی از سینماهای تهران مصادره و به بنیاد مستضعفان واگذار شد. در این سالها به دلیل ورود فیلمهای سیاسی و انقلابی و تازگی آنها برای تماشاگران ایرانی فروش فیلمها افزایش می‌یابد و تعدادی از سالنهای سینما بازگشائی می‌شوند.

اسامی سینماهای مصادره‌شده بدین شرح است:

۱- آزادی (شهر فرنگ سابق)-۲- شهر

قصه-۳- آفریقا (آتلانتیک سابق)-۴- استقلال (امپایر سابق)-۵- قیام (سینه‌موند سابق)-۶- پیام (ب.ب)-۷- انقلاب (رویال)-۸- لاله (رکس)-۹- کوچ (قصر طلائی)-۱۰- همای-۱۱- البرز-۱۲- بهمن (کاپری)-۱۳- فلسطین (کلدن سیتی)-۱۴- رادیوسیتی ۱۵- پارامونت ۱۶- شاهد (موناکو)-۱۷- ارم (سهیلا)-۱۸- سپیده (دیانا)-۱۹- سینما تئاتر کوچک

### وضعیت فعلی سینماهای تهران

با افزایش تعداد تولیدات فیلمهای ایرانی در سالهای ۱۳۶۳ به بعد، برای جلوگیری از رکود سرمایه‌ها، یک کرده نمایش‌دهنده فیلمهای ایرانی به دو گروه و پس از چندی به سه گروه افزایش یافت و همین مسئله باعث بروز گلایه‌های زیادی از سوی صاحبان نینما شد. افزایش تعداد تولیدات داخلی تا حدودی به جلب تماشاگر بیشتر منتهی شد. در اسفند ۱۳۶۶ معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تشریح برنامه‌های آتی سینمای ایران رئیس ضوابط ارزش‌گذاری کیفی سالنهای نمایش را اعلام کرد. طبق این برنامه‌ها حداقل هرسه ماه یکبار سینماهای ممتاز تا درجه سه مورد بازرسی قرار می‌گیرند و گزارش بازرسان وضعیت سینما را مشخص می‌کند. این سه گروه سینمایی برحسب نحوه فعالیتشان در امر نمایش فیلم می‌توانند به سه دسته کیفی «مطلوب» نیمه مطلوب و فعلی تقسیم شوند. در فاصله بازرسیهای علنی، بازرسیهای غیرعلنی نیز از سینما بعمل می‌آید. این بازرسیها می‌تواند باعث سلب امتیاز یا اعطای آن به سالن سینما بشود.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مبنای امتیازبندی سینماها را ۱۰۰ اعلام کرده است. از ۷۵ تا ۱۰۰ می‌تواند سینما را در رده سینماهای با وضع مطلوب قرار دهد (در هردرجه‌ای). از ۵۰ تا ۷۵ امتیاز، سینما را در وضع نیمه مطلوب قرار می‌دهد و از ۱۵ امتیاز کمتر، سالن را در وضعیت فعلی نگه می‌دارد. عدم رعایت برخی از نکات نه تنها باعث سلب تعداد امتیازهای مربوطه از

سینما می‌شود بلکه چند امتیاز منفی هم در کارنامه سالن به جا می‌گذارد. رعایت برخی از موازین مورد نظر اجباری اعلام شده که امتیازی برای سینما نخواهد بود، اما عدم رعایت آنها امتیاز منفی دارد. علاوه بر نکات پیش‌بینی شده، برای ابتکارهایی که باعث بهبود مجموعه اداره سینما و رفاه تماشاگران شود، امتیاز ویژه در نظر گرفته خواهد شد.

نظامنامه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در مورد سینماهای کشور:

## مدیران و کارکنان:

- لباس کارکنان یک شکل و هم‌رنگ، لباس کارکنان بوفه و رستوران روپوش سفید و لباس کارکنان فنی (آپارات خانه) لباس کار یک شکل باشد.

- کارکنان سینما بر روی لباسشان کارت شناسائی نصب کنند و رفتار آنها با مردم باید کاملاً مؤدبانه باشد. توصیه شده که کارکنان سینما، متأهل باشند.

- حداقل مدرک تحصیلی برای مدیر سینما لیسانس و برای آن دسته از کارکنان که در ارتباط با مردم هستند، دیپلم است. در غیر این صورت، معادل تجربی این مدارک قابل جایگزینی است به هر حال، هیچ یک از کارکنان سینما نباید بیسواد باشند.

- در هر سالن نمایش، حداقل یک نفر راهنما باید تا پایان نمایش هرسانس حضور داشته باشد.

## شرایط بهداشتی:

- هوا در سالنهای نمایش باید مطبوع و سالم و درجه حرارت سالن‌ها مناسب و ثابت باشد.

- وضعیت نظافت سالنهای انتظار و نمایش مناسب و کاملاً بهداشتی باشد و سالنهای انتظار و نمایش در پایان هرسانس و پیش از شروع سانس بعدی نظافت شوند. - جعبه کمک‌های اولیه با تابلوی نئون در محل مشخصی قرار گیرد و علائم راهنما به

طور واضح روشن، خوش‌خط و خوانا در سالن‌ها وجود داشته باشد.

- دستشوییها کاملاً بهداشتی و دارای مواد پاک‌کننده - اعم از صابون مایع و یا جامد باشند.

- توالت‌ها باید کاملاً سالم و بهداشتی و دارای تجهیزات لازم و تهویه هوا باشند.

- محوطه دستشویی و توالت‌ها تا سقف کاشی‌کاری شود و نور کافی وجود داشته باشد. این محوطه‌ها هر روز با مواد ضد عفونی‌کننده شستشو داده شود. رعایت این موارد برای سینماهای ممتاز و درجه یک اجباری است.

- تعداد توالت‌ها و دستشوییها متناسب با گنجایش سالنهای سینما و دیوار آنها کاملاً تمیز باشد و هیچ‌گونه بوی آزاردهنده‌ای به مشام نرسد. (برای سینماهای درجه یک و ممتاز اجباری است.)

- دستگاههای سالم و تمیز آب سردکن باید به نسبت ظرفیت سالن در سالن انتظار و راهرو موجود باشد. - کف سالن‌ها و راهروها باید تمیز و فاقد لغزندگی باشد.

- چند زباله‌دان تمیز و دارای سرپوش به نسبت ظرفیت سالن در سالن انتظار و راهروها قرار گیرد.

- در سالن‌ها از خوشبوکننده‌ها استفاده شود.

## امنیت سینما و تبلیغات:

- به جز نرده مخصوص صف خرید

بلیت، به هیچ عنوان نرده یا حفاظ آهنی در مقابل ورودی سینماها وجود نداشته باشد.

- پیوسترها و عکسها و تراکتها خارج از ویتترین نباشد. در صورت نیاز به نصب آنها در خارج از ویتترین، تابلوهای ویژه‌ای در نظر گرفته شود.

- نور سالن انتظار، کافی، و رنگ سالن انتظار مناسب و با در نظر گرفتن تاثیر روانی رنگها باشد.

- سالن انتظار دارای دکور مناسب و میلمان و ظرفیت کافی باشد. در صورت امکان از گیاهان در آراستن سالن انتظار

استفاده شود.

- ورودی و نمای بیرونی سینماها با

ترتینات و چراغ، دکوراتیو و جذاب باشد.

- امکان پیش‌فروش بلیت بوسیله تلفن یا مراجعه وجود داشته باشد. (برای سینماهای ممتاز اجباری است.)

- باید از ورود افراد معتاد، اوباش و کسانی که رعایت ظواهر و ضوابط شرعی و اخلاقی را نکرده‌اند، مؤدبانه اما با جدیت جلوگیری شود.

- باید ردیف‌های ویژه‌ای برای خانواده‌ها در نظر گرفته شود.

- در سانس‌هایی که ازدحام بیشتر

است، تعداد ردیف‌های خانوادگی افزایش یابد. به طور معمول بین ردیف‌های خانوادگی با سایر ردیف‌ها، دو ردیف خالی در نظر گرفته شود تا در صورت افزایش خانواده‌ها، این دو ردیف مورد استفاده قرار گیرد.

- سانس‌هایی مخصوص خانواده‌ها، با اعلام قبلی در نظر گرفته شود.

- همه بلیطها با ستاره ردیف و صندلی مشخص شود.

- چراغهای راهنمای درها، ردیف‌ها و صندلیها همگی سالم و روشن باشد. (برای سینماهای ممتاز اجباری است.)

- باید صندلیها کاملاً سالم و تمیز، پله سالم و ایمن و بالکنها دارای نرده و فضای روشن باشد.

## وضعیت نمایش

- کیفیت تصویر و صدا و پرده نمایش، کاملاً مناسب و در حد مطلوب باشد.

- درهای سالن نمایش در هنگام نمایش فیلم باید بسته باشد. اما قفل نباشد. تعبیه پرده در پشت درهای ورودی سالن نمایش، الزامی است تا هنگام ورود و خروج، نور سالن انتظار تماشاگران را آزار ندهد.

- پرده نمایش کاملاً تمیز باشد. (برای سینماهای ممتاز و درجه یک اجباری است.)

- پرده‌های متحرک در مقابل نمایش نصب و قبل از هرسانس استفاده شود. (برای

سینماهای ممتاز اجباری است).

در سال ۱۳۶۷ همچنین سینماهای ممتاز ملزم شدند که اکیداً از فروش تخمه در برقه و مصرف آن در سالن نمایش جلوگیری کنند. این روش به تدریج در سینماهای درجه (۱) نیز گسترش یافت. همچنین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در همین سال سینماها را ملزم کرد که تابلوی سیکار کشیدن ممنوع را نیز در سالن‌ها نصب کنند. در این سالها مهمترین دشواری سینماها در رسیدن به کیفیت مطلوب به عنوان محلی برای نمایش فیلم، کمبود و گرانی ابزار فنی و قطعات یدکی مورد نیاز سینماهاست. به طوری که کیفیت صدا و تصویر اکثر سینماهای کشور در وضعیت نامطلوبی قرار دارند و می‌توان گفت که سالنهای دارای صدا و تصویر مطلوب استثناء هستند. ناکفته پیداست که مانند سایر زمینه‌های فنی و غیرفنی، توزیع کالاهای با نرخ رسمی بسیار کمتر از میزان مورد نیاز انجام می‌شود و مابقی آن باید به اشکال گوناگون و با چند برابر قیمت از بازار آزاد تأمین شود.

مدیران سینماها می‌گویند با این سیر صعودی قیمت‌ها به سختی قادر به تهیه لوازم فنی و قطعات یدکی مورد نیازشان هستند. از برخی قطعات ناچارند بیش از متوسط عمر مفید آنها کار بکشند که این موضوع به کیفیت فنی کارشان لطمه می‌زند.

## ✽ مصاحبه با چند تن از مسئولان سینماهای تهران:

سینما آفریقا

● لطفاً خودتان را معرفی کنید:

– بنده شاهرخ رضائی، ۲۴ سال است که در کار فیلم و سینما مشغول به کار هستم. البته الآن شش سال است که در سالن‌های سینما مشغول بکار شدم و قبلاً به عنوان نیلمبردار و تهیه‌کننده فیلمهای تبلیغاتی مشغول بکار بودم.  
– سینماها الآن با سابق چه فرقی

کرده‌اند و چه مسائل و قوانین جدیدی در آنها رعایت می‌شود؟

الآن کارمندان سینما باید کارت بزنند. در زمستان کت و شلوار و در تابستان شلوار و پیراهن مخصوص بپوشند. وسط سانس نمی‌شود به سینما رفت و تخمه و سیکار کشیدن ممنوع شده. کلاً از لحاظ بهداشتی الآن وضع بهتر شده. البته در سینماهای جنوب شهر این موارد رعایت نمی‌شود.

● مهمترین مشکل شما چیست؟

والله لوازم سینما مثل لامپ تصویر و غیره کم است و یا گیر نمی‌آید. اگر هم گیر بیاید گران است. البته ما سهمیه دولتی داریم اما سهمیه دولتی لامپ و غیره، کفاف ما را نمی‌دهد.

● فکر می‌کنید از لحاظ اقتصادی

وضعیت مطلوبی دارید یا خیر؟

شما در نظر بگیری زمین و ساختمان سینما آفریقا حدود ۱۰۰ میلیون تومان ارزش دارد. اما به نسبت این ارزش سودآوری این سینما خیلی کم است و به همین دلیل من می‌گویم که سینماها سودآور نیستند.

● اگر مسئله‌ای دارید برای ما عنوان کنید:

والله به نظر من برخلاف سابق الآن تماشاگران راضی‌تر هستند. فقط مسئله‌ای که باید عنوان شود اینست که باید فیلم خوب گذاشته شود تا بازده خوبی داشته باشد.

مصاحبه با مسئول سینما قدس (بخش خصوصی)

– حسن پورعلی هستم. ۱۳ سال است که مشغول اینکار هستم. قبلاً در سینما آسیا مشغول بکار بودم و بعد از آن در این سینما که آقای نصیری مالک آن هستند کار می‌کنم.

● به نسبت ۱۳ سال پیش وضعیت عمومی سینماها چه فرقی کرده؟

الآن خیلی فرق کرده. کشیدن سیکار، خوردن تخمه و آجیل ممنوع شده. قبلاً سینما قاطبی بود، اما الآن این سینمای ما دو قسمت مجزا شده. یک قسمت برای مجردها

و یک قسمت خانوادگی. الآن قوانین جدیدی وضع شده و براساس آنها ما باید در دستشوئی‌ها صابون بگذاریم، و اگر نه امتیاز کم می‌کنند و درجه سینما کم می‌شود. همچنین قبلاً سینماها زینت طبیعی مثل گل و گیاه نداشتند، اما الآن ما خودمان کلدانهای زیادی گرفته‌ایم. کلاً از لحاظ بهداشتی الآن بهتر شده.

● مشکلات شما چیست؟

یکی از مشکلات ما برق رفتن است. همچنین ما لامپ و وسایل آپارات را از بازار آزاد می‌خریم و چون سینمای غیردولتی هستیم (به نرخ دولتی به ما نمی‌دهند. به طور مثال لامپهای مهتابی الآن قیمتش ده برابر شده در حالی که ما هیچ سهمیه دولتی نداریم.

– به نسبت ۱۳ سال پیش که شما مشغول بکار شدید آیا برخورد تماشاگران فرقی کرده یا خیر؟

بله. الآن سینماها محیط فرهنگی شده و برخورد تماشاگران خیلی بهتر شده. قبلاً به طور مثال در سینماها دعوا زیاد می‌شد، اما امروز دیگر چنین چیزی نیست.

– اگر مسئله‌ای دارید برای ما عنوان کنید:

وزارت ارشاد باید امکانات فنی بیشتری به ما بدهد تا ما از بازار آزاد وسائلمان را تهیه نکنیم. همچنین باید بگویم که چون فیلمها یکسان هستند و موضوع‌های یکسانی دارند سینماها الآن سودآور نیستند. شما نگاه کنید فیلم عروس حلبچه هفته اول اکرانش را در این سینما سپری می‌کند اما تماشاگر، خیلی کم است. متشکرم.

از: امور تحقیقات واحد تولید فیلم حوزه هنری

